

OBSAH

Slovo úvodem	9
1 Pedagogická komunikace jako věda	11
1.1 Pedagogická komunikace jako interpersonální proces	11
1.1.1 Proces komunikace a edukace	12
1.2 Cílová zaměření pedagogické komunikace	13
1.3 Moderní pojetí pedagogické komunikace	13
1.4 Vymezení pojmu pedagogické komunikace	13
1.5 Mezilidská komunikace a přístupy ke zkoumání interpersonální komunikace	14
1.5.1 Faktory ovlivňující interpersonální komunikaci	16
1.6 Etnografický pohled na komunikaci	17
2 Komunikační model, komunikační situace, význam strategického jednání v komunikaci	21
2.1 Komunikační model jako model jazykové komunikace	21
2.2 Komunikační situace	24
2.3 Strategické jednání v komunikaci	24
2.3.1 Jazyková komunikace a kultura vyjadřování	25
2.4 Klady a zápory strategického jednání v komunikaci	25
2.4.1 Manuál strategické přípravy učitele na výuku	27
3 Pravidla komunikace učitel – žáci, interakce a účastníci komunikace	31
3.1 Komunikační pravidla a pravidla pedagogické komunikace	31
3.2 Druhy komunikačních pravidel dle původu	32
3.3 Styly výuky a komunikace učitele	34
3.4 Stanovení komunikačních pravidel a způsobů jejich zavedení	37
3.4.1 Řízení interakce ve třídě a pravidla komunikace dle interakce ve výuce	38
3.5 Hodnocení interakčního stylu učitele	39
3.6 Projektování pravidel komunikace dle fází výuky	39
4 Verbální komunikace, jazyk jako nástroj komunikace	45
4.1 Znaky ve verbální komunikaci	45
4.2 Verbální projevy napříč životem	47
4.3 Formy řeči	47
4.4 Grafický projev verbální komunikace	48
4.5 Paralingvistika	49
4.5.1 Obsah paralingvistických projevů	49

5	Komunikace, kultura, etika projevu, asertivita	55
5.1	Komunikace a kultura mluveného a psaného projevu	55
5.1.1	Druhy a funkce kultury	56
5.1.2	Škola a jazyková kultura	57
5.2	Stylistický pohled na jazykové vyjadřování.....	57
5.3	Projevy úspěšného řečníka a etika projevu	60
5.4	Asertivita v komunikaci	61
6	Vztah obsahu a formy v komunikačním procesu	65
6.1	Obsah v komunikačním procesu.....	65
6.1.1	Vybrané příklady určení klíčového obsahu sdělení	66
6.2	Forma v komunikačním procesu	67
6.3	Vztah obsahu a formy v komunikačním procesu	68
6.4	Faktory ovlivňující komunikační sdělení.....	69
6.5	Analýza vybraných příkladů písemného projevu z hlediska obsahu a formy.....	70
7	Otázka, dialog, monolog v edukačním procesu	73
7.1	Otázka, dialog, monolog	73
7.1.1	Dialogicky zaměřené sociální situace se odehrávají:.....	74
7.2	Funkce otázek ve výuce	74
7.3	Proces dotazování ve výuce.....	75
7.4	Význam dialogu ve výuce	76
8	Neverbální komunikace.....	79
8.1	Pojem neverbální komunikace	79
8.2	Funkce neverbální komunikace	81
8.2.1	Kategorie funkcí.....	82
8.3	Projevy „řeči těla“	82
8.4	Vztah verbální a neverbální komunikace.....	84
9	Klíčové kompetence, komunikační dovednosti, gramotnost v komunikaci, čtenářské strategie.....	87
9.1	Klíčové kompetence a komunikační dovednosti v edukačním procesu.....	87
9.1.1	Kompetenční rámec a jeho úrovně	88
9.1.2	Taxace klíčových dovedností učitele	89
9.1.3	Komunikace a vědomostní základna učitelů	89
9.2	Žák, klíčové kompetence a komunikace	90
9.3	Klíčové kompetence podle OECD	91
9.4	Vybrané základní komunikativní dovednosti učitelů.....	91
9.5	Gramotnost v komunikaci	92
9.5.1	Čtenářská gramotnost optikou mezinárodních výzkumů.....	93
9.5.2	Úrovně čtenářských strategií (dle PISA)	94

9.6	Čtenářské strategie	95
9.6.1	Druhy čtenářských strategií.....	95
9.6.2	Příklady analýzy čtenářských strategií při práci s textem.....	96
10	Základní typy učebních úloh zaměřených na komunikaci, prezentace výsledků výuky	103
10.1	Bloomova taxonomie vzdělávacích cílů a komunikace	103
10.2	Taxonomie učebních úloh podle D. Tollingerové	105
10.2.1	Úroveň učebních úloh (dle Tollingerové, 1970)	106
10.3	Analýza vybraných typů komunikativně zaměřených učebních úloh	107
10.3.1	Faktory ovlivňující úspěšnou volbu a řešení učebních úloh	108
10.4	Znaky, klady a zápory vybraných prezentací výsledků výuky z komunikativního pohledu.....	108
11	Organizační formy, vyučovací metody z aspektu komunikace v tradičním a moderním pojetí	113
11.1	Organizační formy výuky z komunikačního aspektu.....	113
11.1.1	Hromadná výuka	114
11.1.2	Skupinové vyučování	114
11.1.3	Párové vyučování.....	116
11.1.4	Individuální výuka	116
11.1.5	Individualizovaná výuka.....	117
11.2	Vyučovací metody z komunikativního aspektu.....	117
11.2.1	Vyučovací metody monologické.....	117
11.2.2	Vybrané metody a formy výuky vzhledem ke komunikačnímu kontextu a fázím výuky	119
11.3	Klady a zápory tradičního a moderního pojetí vyučovacích metod a forem výuky z hlediska komunikace	120
12	Kontext komunikace, edukační prostředí a podmínky komunikace	123
12.1	Kontext komunikace	123
12.2	Edukační prostředí a komunikace.....	123
12.2.1	Vybrané kontexty komunikace z edukačního aspektu	124
12.3	Školní prostředí a znaky efektivní komunikace.....	126
12.4	Podmínky komunikace	126
12.5	Vybrané teorie komunikace a edukační prostředí.....	127
13	Jak v komunikaci neprohrát, úskalí v komunikaci, aktivní práce s komunikační situací	131
13.1	Přínos informací z hlediska interpretace a transformace	131
13.2	Klíčovost komunikačních kanálů	132
13.3	Verbální komunikace a splnění základních kritérií.....	132
13.4	Vybrané druhy prezentačních (komunikativních) dovedností a jejich výcvik	134
13.5	Stádia práce s didakticky zaměřeným textem	135

13.6	Hodnocení a klasifikace v komunikativně zaměřené výuce	136
13.6.1	Sumativní, formativní hodnocení komunikace	137
13.6.2	Slovní hodnocení a hodnocení instrumentální	137
13.6.3	Výhody/nevýhody ústního zkoušení	138
13.7	Vliv vybraných aspektů na efektivní komunikaci	139
Literatura		147
148	148
149	149
150	150
151	151
152	152
153	153
154	154
155	155
156	156
157	157
158	158
159	159
160	160
161	161
162	162
163	163
164	164
165	165
166	166
167	167
168	168
169	169
170	170
171	171
172	172
173	173
174	174
175	175
176	176
177	177
178	178
179	179
180	180
181	181
182	182
183	183
184	184
185	185
186	186
187	187
188	188
189	189
190	190
191	191
192	192
193	193
194	194
195	195
196	196
197	197
198	198
199	199
200	200